Nr. 69/1919. **Pjetur M. Bjarnarson**
gegn
Ingjaldi Ingjaldssyni.

um rifting ráðningar háseta.

Dómur sjórjettar Reykjavíkur 24. júlí 1919: Stefndi, Pjetur M. Bjarnarson, greiði stefnandanum Ingjaldi Ingjaldssyni kr. 72.12 ásamt 5% ársvöxtum frá 17. nóv. 1918 til greiðsludags, og hefir stefnandi sjóveðrjett fyrir þeirri upphæð í m.sk. „Mariu". Svo greiði stefndur stefnanda og 50 krónur í málskostnað. Hið ídæmda greiðist innan þriggja sólarhringa frá lögbirtingu dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum.

Dómur hæstarjettar.

Samkvæmt samningi milli landsstjórnarinnar og áfrýjanda skyldi hjerumræett skip, vjelskipið »María«, 29.60 smálestir með 30 hesta vjel, halda uppi fyrirfram ákveðnum vöru- póst- og mannflutningum um Húnaflóa frá 19. júní til 15. nóv. 1918, og skyldi áfrýjandi leggja annað skip til ferðanna, ef María yrði að hætta þeim einhverra orsaka vegna. Um miðjan október var María stödd á Ísafirði og kom þá í ljós svo mikið ólag á vjelinni, að áfrýjandi ljet María snúa heimleiðis, og setti annað skip í hennar stað til Húnaflóaferðanna. Á heimleiðinni, 2. nóv., brotnaði skrúfuöxullinn fram undan Patreksfirði, en skipið komst til Hafnarfjarðar undir seglum. Þar ljet áfrýjandi skrá skipshöfnina úr skiprúmi 8. nóv. og þar á meðal stefnda, er ráðinn hafði verið háseti og vjelaraðstoðarmaður á skipið frá 12. ágúst til 17. nóv. gegn 225 kr. kaupi og fæðispeningum á mánuði. Greinir aðilja aðallega á um það, hvort stefndi, sem áfrýjandi flutti heim til hans samdægurs, skuli fá umsamda borgun til afskráningardags eða lokadags ráðningartímans

Þegar nú litið er annarsvegar til ferða þeirra, sem skipið var ráðið til, til vjelbilunarinnar og þess árstíma, sem hún varð á, og hinsvegar til þess, að töluverður tími hefði, eftir því sem fram er komið í málinu, hlotið að ganga til viðgjörðar, en skamt eftir ráðningartímans, þá verður að álíta, að áfrýjandi hafi samkvæmt 1. mgr. 96. gr. siglingalaganna nr. 56, 30. nóv. 1914, haft rjett til að rifta ráðning stefnda, og ber stefnda þá ekki kaup og fæðispeningar lengur en til 8. nóv., en hvorttveggja hafði verið greitt stefnda að fullu.

Verður því eftir kröfu áfrýjanda að fella sjódóminn úr gildi og sýkna áfrýjanda af kröfum stefnda. Með hliðsjón af kröfum stefnda fyrir sjórjettinum þykir rjett, að stefndi greiði áfrýjanda málskostnað eigi að eins fyrir hæstarjetti heldur og fyrir sjórjettinum, og ákveðst sá kostnaður 100 kr.

Það athugast, að fulltrúi bæjarfógetans í Reykjavík hefir skipað sæti bæjarfógeta við vitnaleiðslu 28. febr. þ. á., án þess að heimildar fulltrúans til þess sje getið í sjódómsgjörðunum.

Því dæmist rjett vera:

Áfrýjandinn, Pjetur M. Bjarnarson, á að vera sýkn af kröfum stefnda Ingjalds Ingjaldssonar. Stefndi greiði áfrýjanda 100 kr. í málskostnað fyrir sjórjetti og hæstarjetti, að viðlagðri aðför að lögum.

Forsendur hins áfrýjaða dóms hljóða svo:

Mál þetta er höfðað fyrir sjódóminum með stefnu, útgefinni 19. desember f. á., af Ingjaldi Ingjaldssyni sjómanni gegn Pjetri

M. Bjarnarson, kaupmanni hjer í bænum, og hefir stefnandi gert þær rjettarkröfur:

1. Að stefndur, sem eigandi og útgerðarmaður m.k. „Maríu", verði dæmdur til að greiða sjer kr. 95,00 með 6% ársvöxtum frá 17. nóvbr. f. á., svo og kostnað allan við mál þetta eftir reikningi eða mati sjódómsins. Undir rekstri málsins hefir stefnandi þó fært kröfuna úr 95 kr. niður í 75,42.
2. Að viðurkent verði með dómi, að hann eigi sjóveðrjett í m.sk. „Maríu" fyrir framangreindri kröfu og vöxtum og kostnaði.
3. Að viðurkendur verði með dómi sjódómsins rjettur sinn til að gera fjárnám í sjóveðinu, m.sk. „Maríu", og láta selja það við opinbert uppboð fyrir framangreindri kröfu, vöxtum og kostnaði, ásamt kostnaði við fjárnámið og eftirfarandi uppboð.

Stefndur hefir krafist þess, að verða algerlega sýknaður af öllum kröfum stefnanda í málinu. Auk þess hefir stefndur krafist, að stefnandi verði dæmdur til að endurgreiða sjer ofborgað kaup kr. 64,40 og málskostnað eftir mati sjódómsins.

Þar eð sjálfstæðs dóms er krafist fyrir endurgjaldskröfu stefnds á hendur stefnanda, er hvorki hefir verið lögð til sátta nje stefnt fyrir, verður ex officio að vísa þeirri kröfu frá dómi.

Málavextir eru þeir, að sumarið 1918 réðist stefnandi sem háseti og aðstoðarvjelstjóri á m.sk. „Maríu", sem halda átti uppi flutningaferðum til Húnaflóa fyrir landstjórnina, og var hann ráðinn frá 12. ágúst til 17. nóvember f. á. gegn 150 króna mánaðarkaupi og 75 krónum í fæðispeninga á mánuði. Um miðjan október f. á. kom leki að skipinu og var gert við hann á Ísafirði. Kom þá í ljós, að ólag var svo mikið á vjelinni í skipinu, að hættulegt var talið að nota hana án viðgerðar. Var þá ákveðið að skipið skyldi hætta við Húnaflóaferðirnar og fara beint suður, og tók það farþega og farm á Ísafirði, en ekki er upplýst að þar færi fram nein skoðun á skipinu af hálfu útnefndra manna. Hinn 2. nóvember brotnaði skiftiteinninn í vjelinni út af Patreksfirði og var því þá siglt inn á Patreksfjörð. Var þar reynt að gera við vjelina en tókst ekki. Leit skipstjóri þá svo á, eftir því sem hann hefir borið sem vitni í málinu, að skipið væri ekki í sjófæru standi og fór af skipinu. Á Patreksfirði fór fram skoðun á skipinu eða minsta kosti á seglútbúnaði þess. Skoðunargerð þessi hefir ekki verið lögð fram í málinu og málspartarnir eru ósammála um hana, en svo mikið er víst, að stýrimaðurinn tók þar við stjórn skipsins og sigldi því til Hafnarfjarðar, en þaðan var

eftir dagbókarútdrætti þeim, sem lagður hefir verið fram í málinu, talið hættulegt að sigla skipinu til Reykjavíkur, því skipið ljet illa að stjórn vegna skrúfunnar, en vjelin varð ekki notuð. Var þá, að því er virðist af hálfu stýrimannsins, farið fram á, að skipið yrði dregið til Reykjavíkur, en stefndur ljet þá lögskrá skipshöfnina úr skiprúmi og flytja hana til Reykjavíkur í bifreið.

Þegar kaupið var gert upp við stefnanda krafðist hann kaups til 17. nóvember, enda hafði hann áskilið það við afskráninguna, en stefndur vildi að eins telja honum kaup til 8. s. m., er lögskráningin úr skiprúmi fór fram, og er mál þetta risið út af því.

Stefndur telur sig hafa haft rjett á að rifta ráðningarsamningnum samkvæmt 96. gr. sjólaganna frá 30. nóvember 1914, þar sem skipið hafi verið ófært til að halda flutningaferðum áfram og jafnvel ósjófært.

Þessu hefir stefnandi mótmælt eindregið og haldið því fram, að þar sem hann hafi verið ráðinn til flutninga alment, sje það sjer óviðkomandi, þótt skipið ef til vill ekki hafi getað haldið áfram hinum umsömdu ferðum til Húnaflóa, vegna bilunar á vjelinni, og að það hafi einnig eftir vjelbilunina getað farið í flutningaferðir á seglum, því skipið sje bygt sem seglskip, og hjálparvjel hafi síðar verið sett í það.

Rjetturinn verður nú að vera þeirrar skoðunar, að gegn neitun stefnanda hafi stefndur ekki fært sönnur á, að m.sk. „María“ hafi ekki verið ferðafært, er lögskráningin úr skiprúmi fór fram í Hafnarfirði 8. nóv. f. á. og honum þannig verið heimilt að rifta ráðningarsamningnum, og verður því að telja það rjettmætt, að stefnandi krefst kaups til 17. nóvbr. f. á. Frá hinu vangoldna kaupi verður eftir kröfu stefnds að draga iðgjöld í slysatryggingarsjóð, er hann hefir greitt fyrir stefnanda og telst fyrir ráðningartímann kr. 3,30 eftir 3. gr laga nr. 84, frá 14. nóvbr. 1917. Hinsvegar hefir stefndur ekki gegn neitun stefnanda sannað, að stefnandi eigi að greiða honum kr. 2,16, er stefndur gerir kröfu til fyrir eldsneyti.

Úrslit málsins hjer í rjettinum verða því þau, að dæma stefndan til að greiða stefnanda kr. 75,42 ÷ kr. 3,30 = kr. 72,12 ásamt 5% ársvöxtum af þeirri upphæð frá 17. nóv. f. á. til greiðsludags og stefndanda sjóveðrjett fyrir þeirri upphæð í m. sk. „Maríu“. Auk þess á stefndur að greiða málskostnað, er þykir hæfilega ákveðinn 50 krónur.